

Slovo k povzbuzení na neděli 22. září 2024, na 25. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Mdr 2,12a.17-20; Ž 54; Jak 3,16 – 4,3; Mk 9,30-37

Milé sestry, milí bratři,

v **evangelium** dnes slyšíme svědectví o tom, co nastalo po Kristově proměnění na hoře (Tábor) před očima tří jeho učedníků, Petra, Jakuba a Jana. **Sestoupili z hory**, procházejí Galilejí a Pán Ježíš k apoštolům znovu hovoří o **nutnosti** svého budoucího zástupného **utrpení**: «Syn člověka bude vydán lidem do rukou a zabijí ho, ale za tři dny po své smrti vstane». O nutnosti prorokované nejen Izaiášem, ale třeba i knihou Moudrosti, jak naznačuje dnešní první čtení, ale v době Ježíšově tak neinterpretované.

Učedníci Ježíšovým slovům stále nerozumí, tentokrát se ho však již **bojí zeptat** (vzpomeňme, jak příkře byl napomenut apoštol Petr, jak jsme četli minulou neděli). **Kristus** přesto ví, o čem cestou rozmlouvali, a pojmenuje jejich smýšlení. Poodhalí, že jejich neochota přijmout představu trpícího Mesiáše nesouvisí jen s dobovými náboženskými představami Mesiáše úspěšného, slavného a silného. Že dokonce nesouvisí ani jen s očekáváním, že Bůh bude vždy dle našich představ a předně splní všechna lidská přání. Kristova slova naznačují, že **nepřijetí** představy trpícího Mesiáše souvisí ještě **s něčím temnějším**, co je také v srdcích apoštolů: «O čem jste cestou rozmlouvali?» ... O tom, kdo z nich je největší». Že příčinou nepřijetí Krista, jaký je, Krista lásky a kříže, je **touha být největším**, větším než ostatní.

«Kdo chce být mezi vámi první, ať je služebníkem všech» říká naproti tomu **Pán Ježíš**.

Chtít být největší, anebo aspoň větší než druzí, úspěšnější, šťastnější či mocnější než ostatní, je jedním ze základních projevů **porušenosti** hříchem, snad ještě ďábelštější než jen chtít mít Mesiáše podle sebe. Satanovou nabídkou «budete jako Bůh» přeci vešel (dle biblického obrazu knihy Genesis) někdy na začátku procesu hominizace do srdcí lidí hřích a rozšířil se na celý lidský rod (což je nauka o prvotním a dědičném hříchu).

Touha po **nadčlověčenství** anebo potažmo **nadbožství** a přesvědčení o tom je totiž **pýcha** (latinsky velmi příznačně *superbia*). A ta je **základem všeho zla**, samotnou podstatou každého hříchu. Což se netýká rozhodně jen několika prostých apoštolů či Ježíšových současníků, ale celého lidstva, některých lidí mnohem a mnohem víc, **každého** z nás.

Chtít být největší, nejslavnější, nejsilnější, nejmocnější a nejšťastnější, chtít být (někým) **více než zbytek světa**, i třeba jen toho maličkého, v němž každý z nás žije, chtít mít nad druhými **navrch**, moc nad nimi a podle toho se i **chovat** – je skutečnou **pomateností**, mentalitou porušeného světa. «Moudrostí zdola», jak o ní v dnešním druhém čtení mluví apoštol Jakub.

Takto bohužel ale **my lidé** – třeba jen ve skrytu a nepřiznaně – často **smýšlíme**. A dle toho také – třeba i nevědomě a nereflektovaně – **jednáme**. Jsme pyšní, náš sebeobraz je pýchou uchvácen. A ještě se třeba ve své pýše modlíme, abychom s pomocí Boží byli víc než ti druzí, aby svět uznal naši velikost: «Prosíte špatně, chcete to potom rozplýtvat na své rozkoše» to ovšem glosuje apoštol Jakub.

Rozkoš z nadřazenosti a **moci** je snad **nejďábelštější** a také nejnebezpečnější rozkoší. Zpravidla asi i mnohem **zlejší** a **nebezpečnější** než leckterá rozkoš tělesná, zejména pokud ta poslední nikomu neubližuje, anebo je dokonce z lásky, byť nějak nezřízené. **Z rozkoše z moci a nadřazenosti** – a dodejme z bohatství, zejména je-li na úkor druhých – nakonec plyne nejedno **zlo**, tolik nespravedlnosti a krutosti, bezohlednosti a vykořisťování, vyvěrají z ní mnohé **rozbroje a války** mezi námi lidmi.

«Moudrost shora» by ale měla být smýšlením Kristových učedníků a učednic, mentalitou **všech lidí dobré vůle**. Ta «je však především čistá, dále pokojná, shovívavá, poddajná, plná milosrdenství a dobrých skutků, ne obojetná ani pokrytecká», slyšíme dále v dnešním druhém čtení. «Moudrost shora» je **jiná** než **pyšný kalkul** mocichtivosti a života jen na sebe a pro sebe.

«**Moudrost shora**» je **pokorná a altruistická**. Má být pochopitelně **plodem** vnitřní proměny, ovocem procesu uzdravení lidského nitra Boží milostí a dobrotou. Protože ale milost musí být člověkem také přijata – o tom je celý apel evangelia – , měli bychom se ptát, **co člověk** pro Boží proměnu k moudrosti ze své strany **může a má učinit**. I k tomu nám dnešní úryvek z Listu Jakubova dává užitečný podnět: **Snažit se o mír a smír s lidmi**.

Jistěže, právě mír a smír, skutečný **pokoj** mezi lidmi by měl jedním z **důsledků** oné proměny lidských srdcí. Ale již **snaha o mír a smír** zpravidla **proměňuje** ty, kteří ji mají. Učí je – dávajíc jim to existenčně a konkrétně zakusit – , že **nemusí** být **největší**, nejlepší, nejmocnější či nejúspěšnější, že **nemusí** vždy a nade všemi **vyhrát**. Míru a smíru se v praxi totiž **dosáhne** leckdy jen **ústupkem, prohrou** či nějakou **ztrátou**.

Prohra v tomto světě ale může být ve skutečnosti **výhrou ve světě Božím**. A o ni právě jde. Ostatně něco takového je součástí celé **teologie kříže**, radosti z kříže.

Jistěže, někdy je nutné jít **i do konfliktu**, bojovat a snažit se zvítězit, zvláště když nebráníme sebe ale své bez nás bezbranné bratry a sestry, jejich práva a ideály Boží lásky. Nicméně jakákoli i taková **válka** – na všech úrovních a rovinách – má být vždy až **poslední možností**, *ultima ratio*, menším zlem, není-li již žádné jiné vyhnutí. Ve většině ostatních případů platí **primát smírných řešení**, ono úpěnlivé (ale nevyslyšené) volání papeže Pia XII. v předvečer rozpoutání druhé světové války **«vše může být zachráněno mírem, vše je ztraceno válkou»**.

Což **necht' není chápáno** jako nějaké vyjádření se k současné tak složité válečné situaci ve světě; k tomu nemám žádnou kompetenci. Ale jen jako určitý nepatrný a kéž by i pokorný **apel pro konflikty**, do nichž se dostáváme **my**, jako podnět pro konfliktní situace v našich životech a mezilidských vztazích.

Má-li totiž člověk v sobě předně **touhu po míru a smíru**, má-li v sobě tuto touhu z lásky spojenou s **ochotou** a připraveností také **prohrát**, být na tom hůř, je-li to v prospěch skutečného dobra, pak také má **naději** snadněji **rozpoznat**, kdy je bohužel nutné do nějakého konfliktu jít, kdy už jsou vyčerpány všechny ostatní možnosti.

Milé sestry, milí bratři, zkusme si vzít k srdci i tato slova dnešního druhého čtení: **«Ti, kdo usilují o pokoj, rozsévají v pokoji semeno, jehož plodem je spravedlnost»**. A zvláště slova Kristova z evangelia: **«Kdo chce být první, ať je ze všech poslední a služebníkem všech»**. V **osvobození se** od otroctví pyšné touze být **vždy a za každou cenu lepší**, úspěšnější, bohatší či mocnější než ti druzí, v osvobození od ještě pyšnějšího přesvědčení, že tomu tak **již je**, opravdu tkví i **předpoklad skutečného míru** mezi lidmi.

Začátkem osvobození může být upřímná **snaha o mír a smír**, kde to je nějak v naší moci, s Kristovou pomocí. Součástí toho je i ono **umění prohrát**, je-li to v prospěch většího dobra. To vše je jedním z projevů **víry v Boha, že láska má smysl**.

O to vše se pokoušet je projevem naší **zodpovědnosti** za vlastní život: **«Jednej tak, aby účinky tvého jednání byly slučitelné s pokračováním vpravdě lidského života na zemi»** je známý a tolikrát citovaný výrok Hanse Jonase. Můžeme jej opět křesťansky umocnit: **Jednej tak, aby účinky tvého jednání byly nejen slučitelné, ale i prospěšné pokračování vpravdě lidského života na zemi**. K čemuž ovšem jsou naše aktivní **prohry** někdy **nezbytné**.

Jako byl nutný a **nevyhnutelný kříž**, Kristem dobrovolně a z lásky k nám přijatý.